

ΕΚΘΕΣΗ ΟΟΣΑ

Εκτός αγοράς εργασίας οι σπουδές στα ΑΕΙ

Λόγω της διάρθρωσης των ΑΕΙ της χώρας μας, οι απόφοιτοι των ελληνικών πανεπιστημίων έχουν κατευθυνθεί σε σπουδές με χαμηλή ζήτηση στην αγορά εργασίας. **Σελ. 6**

Εκπαίδευση σε... λάθος δρόμο

Οι νέοι στην Ελλάδα κατευθύνονται σε σπουδές με χαμηλή ζήτηση, σύμφωνα με στοιχεία έκθεσης του ΟΟΣΑ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Η εκπαίδευση είναι το αντίδοτο στην οικονομική κρίση και «άρα, επενδύστε στην εκπαίδευση». Αυτό είναι το μήνυμα που στέλνει ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στα μέλη του. Ωστόσο, οι Έλληνες νέοι, παρότι το ποσοστό όσων ακολουθούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αυξηθεί σημαντικά τις δύο τελευταίες δεκαετίες –όπως και σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ–, «πληρώνουν» τις στρεβλώσεις του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι οποίες επιβαρύνονται εξαιτίας της πολυετούς, πολυεπιπέδου κρίσης στη χώρα. Έτσι, πλέον, σε σύγκριση με μία δεκαετία νωρίτερα, πολύ περισσότεροι επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους μετά το λύκειο, και όταν εισαχθούν σε κάποιο ΑΕΙ, παραλείνουν τις σπουδές τους, αφού η βασιική... προοπτική τους είναι να

μείνουν σπίτι, ενώπιον της απειλής της ανεργίας.

Από την άλλη, τα στοιχεία δείχνουν ότι στην Ελλάδα το εκπαιδευτικό σύστημα βαδίζει σε λάθος δρόμο, ήδη από την πρώτη βαθμίδα, με εμφαντική κατάληξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Λόγω της διάρθρωσης των ΑΕΙ της χώρας μας, οι απόφοιτοι των ελληνικών πανεπιστημίων έχουν κατευθυνθεί σε σπουδές με χαμηλή ζήτηση, σε αντίθεση με τα περιζήτητα επαγγέλματα διεθνώς τα επόμενα χρόνια. Σπουδάζουν κοινωνικές επιστήμες, τέχνες και δημοσιογραφία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έκθεση του Οργανισμού, «Education at a Glance 2017» (με στοιχεία από τις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ αλλά και τις υπερυνήμες όπως η Κίνα, η Ινδία, η Ρωσία, η Βραζιλία), που παρουσιάζει η «Κ», στην πλειονότητα των χωρών του ΟΟΣΑ οι πιο δημοφιλείς πανεπιστημιακοί τίτλοι σπουδών είναι στον τομέα

των επιχειρήσεων, της διοίκησης ή της νομικής. Κατά μέσον όρο στον ΟΟΣΑ το 23% των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών έχει ολοκληρώσει σπουδές σε έναν από αυτούς τους τρεις τομείς, έναντι 5% στις φυσικές επιστήμες, στη στατιστική και στα μαθηματικά, 4% στις τεχνολογίες πληροφορικής και 17% στη μηχανική.

Το ποσοστό είναι παρόμοιο όσον αφορά τους νεοεισακτέους φοιτητές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποδεικνύοντας ότι το ενδιαφέρον για αυτούς τους τομείς σπουδών παραμένει αμετάβλητο. Εντούτοις,

Στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 23% έχει ολοκληρώσει σπουδές στους τομείς των επιχειρήσεων, της διοίκησης ή της νομικής.

το ενδιαφέρον για τις επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά αυξάνεται καθώς αυξάνει και το επίπεδο εκπαίδευσης. Αυτές οι επιστήμες προσφέρουν τα βασικά «κλειδιά» για μια καλή επαγγελματική διαδρομή, χωρίς βεβαίως να αγνοείται ότι ένας εργαζόμενος θα κληθεί –έως και επτά φορές, λένε οι έρευνες– να αλλάξει εργασιακό αντικείμενο. Συγκεκριμένα, το 2015 ο αριθμός των αποφοίτων σε αυτούς τους τομείς σπουδών σε διδακτορικό επίπεδο ήταν σχεδόν διπλάσιος από αυτόν σε επίπεδο πτυχίου.

Οι εν λόγω τομείς συγκεντρώνουν επίσης την προτίμηση των διεθνών σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι κατά μεγαλύτερο ποσοστό (το ένα τρίτο των ατόμων που σπουδάζουν στις χώρες του ΟΟΣΑ) παρακολουθούν προγράμματα σπουδών σε τομείς που σχετίζονται με τις επιστήμες.

Στον αντίποδα, η Ελλάδα είναι

μεταξύ των χωρών στις οποίες οι πιο δημοφιλείς τομείς σπουδών είναι οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, οι τέχνες και η δημοσιογραφία. Στους κλάδους αυτούς έχει σπουδάσει το 25% των αποφοίτων της χώρας ενώ το ποσοστό διευρύνεται εάν προστεθεί το 7% που επέλεξε να σπουδάσει επιστήμες εκπαίδευσης. Ένας στους πέντε (19%) έχει σπουδάσει οικονομικά και δικαιο, ενώ το 6% έχει ξεκινήσει τις βασικές σπουδές του από τα μαθηματικά, το 16% από τη μηχανική, το 4% από την πληροφορική και το 12% έχει σπουδάσει στους τομείς υγείας.

Στρεβλώσεις

Αυτή η αναντιστοιχία σπουδών και αγοράς εργασίας ευθύνεται για στρεβλώσεις στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Μια σύγκριση με την οικονομικά υπερδύναμη της Ευρώπης –τη Γερμανία– είναι ενδεικτική, καθώς εκεί το 13% των

αποφοίτων επέλεξε κοινωνικές επιστήμες, το 22% οικονομία - δικαιο και το 26% μηχανική.

Από την άλλη, αν και από το 1997 έως το 2009 στην Ελλάδα αυξήθηκαν οι απόφοιτοι ΑΕΙ, λόγω της διευρύνσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την ίδρυση νέων ΑΕΙ σε όλη την επικράτεια, αυτό δεν μεταφράστηκε και σε καλύτερη ποιότητα της εκπαίδευσης – και κυρίως στη βάση, που είναι η υποχρεωτική.

«Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για αλλαγές με στόχο την ενίσχυση της ποιότητας της εκπαίδευσης στην Ελλάδα», τονίζουν οι Έλληνες εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ, οι οποίοι έχουν βρεθεί τον τελευταίο μήνα στην Ελλάδα και έχουν θέσει στο μικροσκόπιο τους το ελληνικό σύστημα, με δεδομένες άλλωστε και τις σταθερά μέτριες επιδόσεις των 15χρονων Ελλήνων μαθητών στον διεθνή διαγωνισμό PISA του ΟΟΣΑ.

Η εκπαίδευση σε αριθμούς

ΚΑΤΑΤΑΞΗ

31 41 57 65 65 72

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΩΡΩΝ που μετέχουν

Ο μέσος όρος ηλικίας μονίμων και αναπληρωτών καθηγητών είναι 48 έτη. Ο μέσος όρος ηλικίας των μονίμων καθηγητών στις βασικές ειδικότητες είναι 47,7 έτη για τους φιλολόγους, 52 για τους μαθηματικούς και 51,2 για τους φυσικούς.

ΚΑΤΕΙΧΑΝ ΠΤΥΧΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ Ή ΤΕΙ

Οι Έλληνες ηλικίας 25-34 ετών

ΣΠΟΥΔΑΖΑΝ

ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΝ

ΗΤΑΝ ΧΩΡΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

Δημοτικό

17
ΕΛΛΑΔΑ

21
ΟΟΣΑ

20
Ε.Ε.

ΗΜΕΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΤΗΣΙΩΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

Δημοτικό

175
ΕΛΛΑΔΑ

183
ΟΟΣΑ

180
Ε.Ε.

ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΤΗΣΙΩΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

Δημοτικό

1.140
ΕΛΛΑΔΑ

1.156
ΟΟΣΑ

1.067
Ε.Ε.

Γυμνάσιο

21
ΕΛΛΑΔΑ

23
ΟΟΣΑ

21
Ε.Ε.

Γυμνάσιο

153
ΕΛΛΑΔΑ

181
ΟΟΣΑ

176
Ε.Ε.

Γυμνάσιο

1.170
ΕΛΛΑΔΑ

1.135
ΟΟΣΑ

1.033
Ε.Ε.

Λύκειο

153
ΕΛΛΑΔΑ

179
ΟΟΣΑ

176
Ε.Ε.

Λύκειο

1.170
ΕΛΛΑΔΑ

1.095
ΟΟΣΑ

1.028
Ε.Ε.

! Για την Ε.Ε. στοιχεία υπάρχουν από 22 χώρες στην έρευνα.

Ο καθαρός χρόνος διδασκαλίας είναι 630 ώρες στην τριτοβάθμια και 528 στη δευτεροβάθμια.

Σπουδάζουν μέχρι και τα 35

Οι Έλληνες συνεχίζουν να σπουδάζουν ακόμη έως και τα 35 τους χρόνια διότι... δεν έχουν τίποτε άλλο να κάνουν. Είναι μία σκληρή παραδοχή για τους νέους στην Ελλάδα, έτσι κι αν υποκρίνεται και την επιλογή για όσο το δυνατόν περισσότερα ακαδημαϊκά προσόντα, καθώς, σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ, η ανεργία «κτυπά» όσους έχουν χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα.

Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία της ετήσιας έρευνας του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα παρουσιάζει μία από τις μεγαλύτερες –ποσοστιαία– αυξήσεις των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Το 2000, το 24% των ατόμων ηλικίας 25 έως 34 ετών στην Ελλάδα κατείχε πτυχίο πανεπιστημίου ή ΤΕΙ. Εκτοτε το ποσοστό αυξάνεται και φθάνει στο 26% το 2005 και το 31% το 2010. Όμως, από τότε που ξέσπασε η οικονομική κρίση, η αύξηση όσων έχουν πτυχίο ΑΕΙ εκτινάχθηκε και έφθασε το 2016 στο 41% επί του συνόλου των ατόμων 25-34 ετών. Αντιστρόφως, μειώθηκαν οι απόφοιτοι των χαμηλότερων εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Μόνον η Ιταλία έχει, μεταξύ των δυτικοευρωπαϊκών μελών του ΟΟΣΑ, αντίστοιχη αύξηση των πτυχιούχων ΑΕΙ τα τελευταία

Μεγάλη αύξηση σε πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ – Η ανεργία «κτυπάει» περισσότερο τους αποφοίτους δευτεροβάθμιας.

χρόνια, κάτι που δικαιολογείται από την προσπάθεια των νέων στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου να αντιμετωπίσουν τη μεγάλη ανεργία, αλλά και να αποφύγουν την περιθωριοποίηση, δηλαδή το να ενταχθούν, κοινωνιολογικά, στους λεγόμενους NEETs –από τα αρχικά των λέξεων not in education, employment or training– όπως ορίζονται διεθνώς οι «αποκλεισμένοι» από την εκπαίδευση και την εργασία.

Οι «αποκλεισμένοι»

Ενδεικτικά, στην Ελλάδα το 2000 το 31% των ατόμων 25 έως 34 ετών σπούδαζε, ενώ το 2015 το αντίστοιχο ποσοστό είχε φθάσει στο 49,3%. Ενα χρόνο μετά, το ποσοστό αυξήθηκε κατά 1,5 μονάδα φθάνοντας το 2016 στο 51,8%. Αντιστρόφως, το 2000 το 39,4% των ατόμων 25-34 ετών εργαζόταν αλλά το 2016 το ποσοστό αυτό ήταν μόλις 24,6%. Οι λεγόμενοι NEETs το 2000 ήταν το

21,5% του συνόλου της ηλικιακής ομάδας 25-34 ετών, και το 2016 το 23,5%. Ευτυχώς πάντως που το ποσοστό των NEETs το 2016 μειώθηκε σε σχέση με το 2015 (ήταν 26,1%), αφού περισσότεροι κατευθύνθηκαν σε κάποια μορφή διά βίου εκπαίδευσης (είτε σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ή κάποια άλλη εκπαιδευτική επιλογή).

Η ίδια εικόνα με την παράταση της παραμονής των νέων στην εκπαίδευση και την αύξηση των ποσοστών της ομάδας των NEETs καταγράφεται και στις άλλες χώρες του ευρωπαϊκού Νότου.

Ευρύτερα πάντως, όπως παρατηρεί η μελέτη του ΟΟΣΑ, μεταξύ του 2000 και του 2016 το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 20-24 ετών που συνέχιζαν τις σπουδές τους αυξήθηκε κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ το ποσοστό εκείνων που εργαζόταν μειώθηκε κατά 9 μονάδες. Για όσους διαθέτουν πτυχίο ΑΕΙ η απόδοση της επένδυσης στην εκπαίδευση είναι πολύ υψηλή. Πιο συγκεκριμένα, έχουν κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται και οι αποδοχές τους θα είναι κατά 56% περισσότερες κατά μέσον όρο, σε σύγκριση με τους ενήλικες που έχουν ολοκληρώσει μόνον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Γερνούν δάσκαλοι και καθηγητές

Λίγες ώρες διδασκαλίας, ένα κεντρικά ελεγχόμενο σχολείο χωρίς ουσιαστική αξιολόγηση, εκπαιδευτικοί γερασμένοι με απολαβές μειούμενες. Πρόκειται για τα βασικά στοιχεία του ελληνικού σχολείου, όπως προκύπτουν από τη μελέτη του ΟΟΣΑ, αλλά και από το πόρισμα της ελληνικής επιτροπής που διερεύνησε τα προβλήματα του ελληνικού σχολείου λόγω των μέτριων επιδόσεων των 15χρονων στον διαγωνισμό PISA του ΟΟΣΑ.

Ειδικότερα, στην Ελλάδα οι ημέρες διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 175 και 153 στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο καθαρός χρόνος διδασκαλίας είναι 630 ώρες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 528 ώρες στη δευτεροβάθμια (γυμνάσιο και λύκειο).

Πολλές εξετάσεις

Η Ελλάδα έχει από τους «χαμηλότερους» χρόνους διδασκαλίας μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ και η αιτία είναι ότι το σύστημά της έχει πληθώρα εξετάσεων, η διοργάνωση των οποίων στο λύκειο επηρεάζει και τα υπόλοιπα σχολεία. Και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι ο συνολικός χρόνος εργασίας στην Ελλάδα είναι 1.140 ώρες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 1.170 ώρες σε γυμνάσιο και σε λύκειο.

Το ελληνικό σχολείο έχει από τους «χαμηλότερους» χρόνους διδασκαλίας μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι αντίστοιχοι μέσοι όροι στον ΟΟΣΑ είναι στα ίδια επίπεδα ή χαμηλότεροι των ελληνικών (1.156 ώρες στην πρωτοβάθμια, 1.135 σε γυμνάσιο και 1.095 στο λύκειο).

Οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους διαρθρώνονται οι προτάσεις του ΟΟΣΑ είναι η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, η σχολική αυτονομία και η αυξημένη λογοδοσία για τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού συστήματος – τοις μετέπειτα – στους οποίους το ελληνικό σχολείο υπολείπεται. Είναι ενδεικτικό ότι η τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα παρατηρεί ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι άκρως συγκεντρωτικό, με την κυβέρνηση να έχει σχεδόν τον απόλυτο έλεγχο, συσχέτιση της αποκέντρωσης στη χρηματοδότηση με τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (χωρίς να παρουσιάζεται το πού θα βρεθούν τα επιπλέον κονδύλια) και διαχείριση του προσωπικού λαμβάνοντας υπόψη και το επίπεδο εμπειρίας τους.

Η αποκέντρωση των σχολείων και η αυτονομία συνδέονται άμεσα με τη λογοδοσία. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, τα εκπαιδευτικά συστήματα που συνδυάζουν την αυτονομία και τον σχολικό ανταγωνισμό με τη δημοσίευση των δεδομένων επιτεύξεων των μαθητών τους τείνουν να αποδίδουν καλύτερα και προτείνει περισσότερη αποκέντρωση και σχολική αυτονομία συνδυασμένες με περισσότερη λογοδοσία για να γίνουν τα σχολεία πιο αποδοτικά και να ανταποκρίνονται καλύτερα στις τοπικές ανάγκες.

Οι εκπαιδευτικοί είναι η ραχοκοκαλιά του εκπαιδευτικού συστήματος, όμως το επάγγελμά τους προσελκύει συνεχώς λιγότερους νέους φρεσπιές και το εκπαιδευτικό προσωπικό γερνάει, ιδιαίτερα στις υψηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ το 33% των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας έως και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν τουλάχιστον 50 ετών το 2015, σημειώνοντας αύξηση 3 εκατοστιαίων μονάδων από το 2005. Μάλιστα, οι μέρες ηλικίας των Ελλήνων εκπαιδευτικών – περί τα 48 χρόνια – τη φέρνουν στην τέταρτη θέση της κατάταξης, πάνω από τους μέσους όρους του ΟΟΣΑ, περί τα 46 έτη.